

4. Курасова Е. Теоретико-методологічні підходи до визначення поняття "митна політика" // Вісник Академії митної служби України. – 2003. – № 2. – С. 9-15.
5. Митний кодекс України: Офіц. видання. – К. : Вид-ий дім "Ін Юре", 2002. – 404 с.
6. Рокоча В.В. Міжнародна економіка : навч. посібник. – У 2-х кн. – К. : Таксон 2000. – Кн. 1 : Міжнародна торгівля: теорія і політика. – 320 с.
7. Сандровский К.К. Таможенное право. – К. : Наука, 1974. – 176 с.

УДК 331.522.4(477)

Доц. О.І. Іляш, канд. екон. наук;
магістрант К.І. Мороз – Львівська КА

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ УКРАЇНИ

Розглянуто основні проблеми формування та розвитку людського капіталу України. Запропоновано основні напрямки та чинники його формування та відтворення. Отримали подальший розвиток дослідження щодо необхідності підвищення ролі людського чинника формування капіталу в ринковій економічній системі.

Ключові слова: людський капітал, людські ресурси, нація, навички, людський потенціал, суспільство, робоча сила, знання, продуктивність праці.

Assoc. prof. O.I. Ilyash; undergraduate K.I Moroz – L'viv commercial academy

Forming of conception of effective development of human capital of Ukraine

The basic problems of forming and development of human capital of Ukraine are considered. Basic directions and factors of his forming and recreation are offered. Got subsequent development of research in relation to the necessity of increase of role of human factor of forming of capital in the market economic system.

Keywords: human capital, human capitals, nation, skills, human potential, society, labour force, knowledge, labour productivity.

Постановка питання. Розвиток ринкових відносин у вітчизняній економіці ставить перед службами управління персоналом підприємства принципово нові задачі. Найбільш складною з них є управління формуванням людського капіталу певної якості. Додаткові труднощі у вирішенні цієї задачі виникають у процесі впровадження інновацій. Її значення посилюється тим, що успішна реалізація системи формування та розвитку людського капіталу є однією з найважливіших чинників розвитку підприємства.

Однією з найбільш важливих закономірностей розвитку світової господарської системи є взаємозв'язок економічного зростання та підвищення ролі людського капіталу в національній економіці. Особливо чітко ця закономірність прослідковується в економіці України. До останнього часу економічна категорія "людський капітал" залишалася лише в теоретичних розробках вчених і не виходила за межі практичних передумов економічного розвитку суспільства. Проте, в сучасних умовах чинник формування людського капіталу дедалі більше перетворюється на основу економічного зростання та міжнародного обміну, радикальних структурних зрушень, стає головним у формуванні сталого високого рівня конкурентоспроможності.

Пошук підходів до формування ефективної системи збалансованого цілісного розвитку людського капіталу зумовлює необхідність здійснення

комплексних досліджень особливостей цієї проблеми та визначає актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню проблем людського капіталу присвятили свої наукові праці такі відомі вчені минулого та сучасності, як Г. Беккер, Г. Дж. Маккулох, К. Маркс, Г. Сиджвік, Д. Рікардо, А. Сміт, Т. Шульц, В. Гойло, А. Добриніна, С. Дятлова, Д. Богиня, О. Грішнова, М. Долішній, М. Дороніна, Г. Євтушенко, М. Критський, В. Куценко, В. Пономаренко, О. Пушкар та ін.

У працях вітчизняних і зарубіжних авторів досліджено теоретичні й практичні засади управління людським капіталом, проте недостатньо вирішеним залишається питання побудови цілісної концепції його оцінювання на рівні підприємства, що потребує розроблення теоретично обґрунтованого та практично значущого методичного забезпечення. Незавершеність наукових досліджень у цьому напрямі визначає необхідність розбудови, удосконалення цілісної системи управління людським капіталом підприємства та розроблення шляхів її подальшого розвитку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. Реальні можливості пріоритетного розвитку людського капіталу в економіці України визначаються багатьма чинниками: рівнем розвитку економіки, соціальною політикою, місцем країни у міжнародній економіці. Але в сьогоденній Україні головним чинником має бути стратегія соціально-економічного розвитку та вироблення механізмів її здійснення в інтересах розвитку людського капіталу через стабілізацію та розвиток економіки, який би базувався на розв'язанні проблеми зайнятості, належної оплати праці, соціальному забезпеченні.

Залежно від рівня формування і використання людського капіталу, способів взаємодії і взаємодоповнення цих процесів відтворення людського капіталу набуває специфічних рис на загальному, галузевому, внутрішньо-фірмовому аспектах; на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях, рівні світової економіки.

Основною метою статті є дослідження формування і ефективного використання людського капіталу України та обґрунтування основних напрямів його розвитку в процесі становлення ринкової економіки соціального спрямування.

Викладення основного матеріалу. У сучасному суспільстві людський капітал стає основою багатства. Саме він визначає конкурентоспроможність економічних систем, є ключовим ресурсом їх розвитку. Здатність економіки створювати і ефективно використовувати людські ресурси дедалі більшою мірою визначає економічну силу нації, її добробут. Тобто людський капітал – це вартість частки запасу людського потенціалу (трудового потенціалу): здібностей, досвіду і знань, залучених у капіталістичне господарювання на основі відносин найму, які приносять додану вартість у формі додаткового доходу робітника та прибутку роботодавця.

Людський капітал є найбільш "видимою" частиною інтелектуального капіталу, оскільки він охоплює знання, практичні навички, творчі і розумові здібності людей, їх моральні цінності, культуру праці. Особливо важливий такий капітал для здійснення інновацій. Під людським капіталом розуміють,

з одного боку, сукупність виробничих здібностей сучасного працівника, знання загальноосвітнього та спеціального характеру, навички, нагромаджений досвід, а з іншого – витрати держави, підприємств та самої людини на формування та постійне вдосконалення цих здібностей.

Методологія вимірювання людського капіталу може базуватися на технології розрахунку індексу розвитку людського потенціалу. Він охоплює три основних змінних реалізації цього потенціалу – середню тривалість навчання, очікувану тривалість життя, а також середньодушовий рівень валового внутрішнього продукту (ВВП). За першою з них Україна перебуває на хороших позиціях, за іншими – істотно відстає.

Сучасна концепція людського розвитку як особлива теоретична система та орієнтир на практику державного регулювання, методологія має виходити з визнання людини основним складником економічного розвитку, а не навпаки. Вона розглядає розвиток людини як основну мету і критерій суспільного прогресу. Основні цілі людського розвитку передбачають можливість прожити довге й здорове життя, одержання належної освіти й знань, наявність необхідних засобів розширеного відтворення.

Враховуючи наведене вище, доцільно запровадити такі заходи щодо розвитку людського капіталу:

1. Передбачити поступове приведення рівня фінансування людського розвитку (витрат на освіту та охорону здоров'я) до рівня групи країн з високим рівнем розвитку людського капіталу.
2. Розробити цільову програму стимулювання самозайнятості та мікропідприємництва для осіб, які повертаються після трудової діяльності за кордоном, з метою скорочення масштабів масової трудової міграції за кордон.
3. У загальнонаціональній та регіональній програмах охорони здоров'я передбачити питання щодо покращення репродуктивного здоров'я населення, підвищення рухової активності населення та боротьби з палінням, розвитку системи підготовки кваліфікованих фахівців із таких питань, як здоровий раціон харчування та фізична активність.
4. Розглянути можливості запровадження системи погодинної оплати праці.

В Україні є значні резерви для зростання людського капіталу. Нагромаджений людський капітал виражається у високому рівні утворення населення і значної частини працівників, зайнятих наукою. За успішного розвитку усіх складників людського капіталу можна отримати значний синергетичний ефект, виражений в зростанні людського капіталу країни загалом і інтелектуального капіталу окремих економічних суб'єктів.

Література

1. Бизюкова И. Кадры управления: подбор и оценка. – М. : Экономика, 1998. – 152 с.
2. Богиня Д.П. Основи економіки праці : навч. посібник / Д.П. Богиня, О.А. Грішнова. – К. : Знання-Прес, 2000. – 313 с.
3. Бородіна О. Людський капітал як основне джерело економічного зростання // Економіка України. – 2003. – № 7. – С. 48- 53.
4. Винокуров М.А. Автоматизация кадрового учета / М.А. Винокуров, Р.Д. Гутгарц, В.А. Пархомов, И.В. Слюсаренко. – М. : Инфра-М, 2001. – 222 с.
5. Долишний М.И. Качество трудового потенциала (Социально-экономический аспект) / М.И. Долишний, М.В. Брык, Б.С. Марьенко. – К. : Наук. думка, 1986. – 229 с.

6. Журавльова І.В. Факторний аналіз цілісності людського капіталу підприємства / І.В. Журавльова, А.В. Кудлай, Н.С. Пасенко // Управління в умовах ринкової трансформації економіки України (теорія і практика) : матер. регіональної наук.-практ. конф. 25-26 квітня 2002 р. – Харків : ХІБМ, 2002. – С. 65-69.

7. Національна комплексна програма "Збереження і розвиток трудового потенціалу України" на 2004-2015 рр. (проект). [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.ufoz.ukrmed.info>

УДК 657.1 *Доц. П.О. Куцик, канд. екон. наук; доц. Л.І. Коваль, канд. екон. наук; доц. Т.О. Герасименко, канд. екон. наук – Львівська КА*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ПІДРОЗДІЛАМИ, ВІДКРИТИМИ РЕЗИДЕНТАМИ ЗА МЕЖАМИ МИТНОЇ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Розглянуто питання узгодження сучасних господарських, законодавчих і податкових норм, які регламентують товарні відносини головного підприємства і відокремлених підрозділів-нерезидентів. Запропоновано методичні підходи щодо удосконалення фінансового і податкового обліку товарних розрахунків зазначених суб'єктів в умовах сучасного законодавства. Унаслідок дослідження отримано наукові і практичні розробки, які можуть бути використані у діяльності торговельних підприємств та враховані під час удосконалення законодавчо-нормативної бази.

Ключові слова: головне підприємство, філія, нерезидент, внутрішньогосподарські розрахунки.

*Assoc. prof. P.O. Kutsyk; assoc. prof. L.I. Koval';
assoc. prof. T.O. Gerasymenko – L'viv commercial academy*

Problem questions of the commodity calculations account with subdivisions opened by residents out of the custom territory of Ukraine

There are questions of modern economic, legislative and tax standards agreements, able to regulate commodity relationships of main enterprise and separate subdivisions – nonresidents, examine in this article. Authors offer systematic approaches for improvement of above mentioned subjects financial and tax commodity calculations account in modern legislative conditions. As a result of the put tasks research, there are scientific and practical elaborations, able to be used in trading enterprises activity and to be accounted during legislative and standard basis improvement.

Keywords: main enterprise, branch, non-resident, separate subdivision, intraeconomic calculations.

Реформування політики держави у сфері економіки та оподаткування спрямоване на ефективні перетворення господарського механізму з метою приведення його до вимог європейських норм. Це набуває особливої актуальності ще й з огляду на входження країни до Світової організації торгівлі. В умовах сьогодення трапляється формування великими підприємствами відокремлених структурних підрозділів. Так, відображенням інтеграційних процесів економік різних держав стає створення відокремлених підрозділів не лише в Україні, але й за її межами.

Поряд з цим, розширення діяльності закономірно породжує питання удосконалення методологічних засад фінансового та податкового обліку розрахунків головного підприємства з відокремленими підрозділами за товар,